

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33590
Nom	Responsabilitat social corporativa en l'àmbit dels recursos humans
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2012 - 2013

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1309 - Grau de Relacions Laborals i Recursos Humans	Facultat de Ciències Socials	4	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1309 - Grau de Relacions Laborals i Recursos Humans	31 - Responsabilidad social corporativa en el ámbito de los recursos humanos	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
AGUADO HERNANDEZ, JULI ANTONI	330 - Sociologia i Antropologia Social

RESUM

Aquesta assignatura optativa de 4,5 crèdits, impartida en el primer semestre del quart curs del grau de relacions laborals i recursos humans, pertany al mòdul de Sociologia del Treball i Relacions laborals.

L'assignatura té un caràcter mixt teòric-pràctic. Està centrada en la problemàtica de la responsabilitat social corporativa (RSC) i, específicament, en l'àmbit dels recursos humans.

La definició més comuna de RSC d'una organització consisteix en la seua integració voluntària de les preocupacions econòmiques, socials i mediambientals dels grups amb els quals es relaciona.

L'augment de la sensibilitat social i la importància actual d'aquestes problemàtiques tenen el seu origen en l'activitat econòmica de producció de béns i serveis, ja que el poder i influència cada vegada major de les grans corporacions i de les empreses en general en el marc de l'economia global, estan implicats de forma directa en les qüestions ètiques, socials i ambientals. La RSC i la seua aplicació pràctica ha adquirit així una gran actualitat teòrica, econòmica, política i social en els últims anys, en els quals les empreses s'enfronten al repte d'assumir la seua quota de responsabilitat a través de pràctiques més honestes que potencien la participació, la transparència en la gestió, la incorporació dels objectius dels treballadors en els de l'entitat, el respecte al medi ambient, etc., intentant oferir respostes satisfactòries als grups d'interès amb els quals es relacionen, que són els que li atorguen la legitimitat per a operar en l'economia de mercat.

Per açò, l'objectiu de l'assignatura és analitzar el concepte, els principis i les dimensions de la RSC, posant l'èmfasi en les

eines de gestió i avaluació i les polítiques i estratègies implementades, especialment en la dimensió interna i els recursos humans, centrant-se en el marc de creació de valor per a les empreses l'activitat de les quals s'emmarca dins de programes d'actuació socialment responsables.

Tot açò justifica la necessitat d'introduir a l'alumnat en les implicacions socials que desencadena l'activitat empresarial així com en la gestió del seu compromís social des d'un punt de vista estratègic. Sempre tenint en compte que les persones que formen part de les organitzacions constitueixen el nucli central de l'estratègia de RSC, com en el cas de les polítiques de seguretat i salut laboral, conciliació de la vida laboral, familiar i personal, polítiques d'igualtat, no discriminació, diversitat, inserció, condicions de treball, selecció, formació, beneficis socials, polítiques de desvinculació, etc.

L'assignatura es divideix en quatre temes. Els tres primers tenen com a objectiu subministrar les eines analítiques necessàries per a estudiar, en primer lloc, les respostes que ha anat donant el pensament acadèmic sobre la RSC com a forma de gestió de les empreses i el seu valor social. Així mateix, es revisaran les seues dimensions transversals, grups d'interès en la seua gestió i les polítiques aplicades en aquest àmbit. Es posarà particular èmfasi en l'àmbit intern de les organitzacions empresarials referent als recursos humans.

En el tema quart s'aborden algunes de les eines de gestió de la RSC i les normes i estàndards existents sobre aquest tema (SGE21, SA8000, GRI).

Aquests continguts fan que l'assignatura tinga un alt grau d'aplicabilitat en relació a les eixides professionals vinculades a la implantació de sistemes de gestió de la RSC en les organitzacions, especialment, en l'àmbit dels recursos humans.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Els corresponents al grau

COMPETÈNCIES

RESULTATS DE L'APRENTATGE

En finalitzar amb èxit l'assignatura "Responsabilitat social corporativa en l'àmbit dels recursos humans" l'estudiant haurà de ser capaç de:

- Conèixer dels principals models i enfocaments teòrics de RSC
- Comprendre les raons que justifiquen la integració dels aspectes socials, ètics i mediambientals en la gestió moderna de les organitzacions
- Distingir entre els comportaments obligatoris de les organitzacions i els que es realitzen de forma voluntària que, per tant, formen part de la RSC
- Reflexionar sobre els components i dimensions essencials de la RSC i com influeixen i poden ser afectats per les actuacions de les organitzacions empresarials
- Conèixer els principals instruments i propostes internacionals i espanyoles de desenvolupament de la RSC
- Identificar els principals grups d'interès en la RSC
- Plantejar polítiques de Recursos Humans vinculades amb la RSC de les empreses
- Aplicar sistemes i eines de gestió per al disseny d'una estratègia de RSC i conèixer els indicadors de mesurament i avaluació d'objectius més apropiats
- Reflexionar i valorar les condicions de la implantació de l'estratègia de RSC perquè aporte valor social

- Dissenyar i elaborar sistemes d'informació de RSC

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. La responsabilitat social corporativa com a forma de gestió de les organitzacions. El seu valor social.

1. L'empresa ètica i el desenvolupament sostenible
2. La responsabilitat social corporativa, una nova forma de gestió de les organitzacions: concepte, fonaments, principis, context i enfocaments
3. Directrius i iniciatives en RSC internacionals, europees i espanyoles: Pacte mundial de les Nacions Unides, directrius de l'OCDE para multinacionals, La OIT i els drets dels treballadors, Llibre verd de la Comissió de les Comunitats Europees, iniciatives espanyoles en la matèria
4. Perspectives crítiques: raons, oportunitats, amenaces, fortaleces i debilitats de la gestió amb criteris de RSC

2. Dimensiones transversales y grupos de interés en la gestión de la responsabilidad social corporativa.

1. Dimensions transversals i abast de la RSC: economia, societat i medi ambient
2. Dimensions externa i interna de la RSC: els recursos humans
3. Grups d'interès en la gestió de la RSC: accionistes i inversors, socis estratègics, empleats, proveïdors i subcontractistes, clients, comunitats locals, administracions públiques, institucions financeres, mitjans de comunicació, sindicats, associacions empresarials, organitzacions no governamentals, etc.

3. Políticas aplicadas de responsabilidad social corporativa

1. Políticas aplicadas de RSC: polítiques d'acció social i comunitària, atenció a discapacitats, igualtat de gènere, actuacions mediambientals, polítiques de compres i subcontractació, imatge corporativa, màrqueting i comunicació responsable
2. RSC aplicada a les PIMES
3. Políticas aplicadas en recursos humanos: seguretat i salut laboral, conciliació de la vida laboral, familiar i personal, polítiques d'igualtat, no discriminació i diversitat, polítiques d'inserció, condicions de treball, diàleg social, reclutament i selecció, formació i desenvolupament, compensació i beneficis socials, polítiques de desvinculació

4. Eines de gestió de la RSC. Normes i estàndards existents.

1. Documents formals: codis ètics o de bona conducta, codis del bon govern corporatiu
2. Sistemes de gestió: SGE21 (Forètica), Social Accountability 8000 (SA8000)
3. Memòries o informes de sostenibilitat: Global Reporting Initiative
4. Gules espanyoles de RSC
5. Altres normes i estàndards: ISO 26000, Accountability 1000 (AA1000)

6. Aplicació de les eines de gestió per al disseny d'una estratègia de RSC, a les PIMES i a l'àmbit dels recursos humans**VOLUM DE TREBALL**

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	45,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	10,00	0
Lectures de material complementari	7,50	0
Preparació d'activitats d'avaluació	7,50	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	7,50	0
Resolució de casos pràctics	7,50	0
Resolució de qüestionaris on-line	7,50	0
TOTAL	112,50	

METODOLOGIA DOCENT

Donat el caràcter teoricopràctic de l'assignatura, cada tema del programa es desenvoluparà en exposicions docents centrades en l'explicació dels conceptes, les interdependències analítiques i les dades empíriques claus que les/els estudiants han d'aprendre a manejar en els casos i problemes pràctics presentats.

Encara que el protagonisme expositiu recau en el professor, la participació de l'alumnat és fonamental per a orientar l'exposició, fer una major incidència en uns aspectes o uns altres, etc.

Així doncs, el treball actiu dels i les estudiants és el complement imprescindible de l'exposició docent.

Les i els estudiants duran a terme un conjunt d'exercicis i activitats del següent tipus:

- Lectura de diferents textos i materials per a la seua comprensió i discussió pública en l'aula.
- Treballs pràctics en l'aula relacionats amb la gestió de la RSC i la solució de casos i problemes presentats en les classes teòriques, seguint el contingut dels diferents temes.
- Realització d'un treball individual sobre alguna de les problemàtiques d'actualitat relacionades amb el temari de l'assignatura.
- Eventualment, assistència i participació activa en les conferències, debats i altres activitats complementàries que puguin desenvolupar-se.

Els treballs i activitats seran objecte d'orientació, seguiment i supervisió en classe i mitjançant tutories, tant en grup com personalitzades.

AVALUACIÓ

El resultat de l'avaluació procedirà tant de la prova escrita final com dels exercicis i activitats pràctiques que han de presentar-se. Es valorarà molt positivament la participació activa en classe i la discussió raonada sobre els continguts del programa al llarg del quadrimestre.

- L'examen escrit suposarà el 60% de la qualificació final i pretén valorar el nivell de sistematització dels coneixements, tenint en compte la capacitat d'anàlisi i interpretació entorn dels continguts treballats en l'assignatura.

b) El 40% de la nota correspondrà a les activitats formatives pràctiques que es realitzaran al llarg del quadrimestre, amb el següent repartiment:

- el 20% correspondrà a les activitats pràctiques individuals i/o grupals a partir de l'elaboració, lliurament de treballs i/o presentacions orals que es realitzaran presencialment en l'aula, així com a l'avaluació contínua de cada estudiant, basada en l'assistència regular i participació activa en les activitats presencials, grau d'implicació en el procés d'ensenyament-aprenentatge i en les habilitats i actituds mostrades durant el desenvolupament de les mateixes.
- el 20% correspondrà a un treball individual.

Per a aprovar l'assignatura s'ha d'obtenir, com a mínim, un 5 en ambdues parts.

Els criteris generals per a l'avaluació de les activitats formatives i de l'examen seran: l'adequació dels exercicis, respostes, etc., als objectius i preguntes plantejades; el grau de desenvolupament de les competències relacionades amb els objectius de l'assignatura; la coherència i claredat en l'exposició; la profunditat analítica i l'originalitat en les reflexions crítiques exposades; i l'apropiada presentació formal.

La participació activa en l'aula i l'assistència podran ser considerades en l'avaluació sempre a favor de l'estudiant, però sense superar un valor del 5% de la nota final.

Els i les estudiants que no obtinguen l'aprobat de l'assignatura en la primera convocatòria, podran presentar-se a la segona seguint també aquests criteris.

Per a la segona convocatòria no serà necessari repetir els treballs pràctics ja realitzats al llarg del quadrimestre.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Carneiro Caneda, Manuel. (2004): La Responsabilidad Social Corporativa interna: la nueva frontera de los Recursos Humanos. Madrid: ESIC Editorial.
- Morros Ribera, Jordi y Vidal Martínez, Isabel. (2005): Responsabilidad Social Corporativa. Madrid: Fundación Confemetal Ed.
- Navarro García, Fernando. (2008): Responsabilidad Social corporativa: teoría y práctica. Madrid: ESIC Editorial.
- Raufflet, E., Lozano, J.F., Barrera, E., y García de la Torre, C. (2011): Responsabilidad social empresarial. Mexico D.F.: Pearson.

Complementàries

- Cámaras de Comercio. (2006): Responsabilidad Social Corporativa en la Pyme, Madrid: Consejo Superior de Cámaras de Comercio.
- Casado Cañeque, Fernando. (2006): La RSE ante el espejo. Carencias, complejos y expectativas de la empresa responsable en el siglo XXI, Zaragoza: Prensas Universitarias de Zaragoza.
- CCE. (2001): Libro Verde. Fomentar un marco europeo para la responsabilidad social de las empresas para la responsabilidad social de las empresas, Bruselas: Comisión de las Comunidades Europeas, COM(2001) 366 final, 18 de julio.

- CE. (2011): Estrategia renovada de la UE para 2011-2014 sobre la responsabilidad social de las empresas, Comunicación de la Comisión al Parlamento Europeo, al Consejo, al Comité Económico y Social Europeo y al Comité de las Regiones, Bruselas: Comisión Europea, COM(2011) 681 final, 25 de octubre.
- CERSE. (2011): El papel de la RSE ante la crisis económica: su contribución a un nuevo modelo productivo, la competitividad y el desarrollo sostenible, Madrid: Consejo Estatal de Responsabilidad Social Empresarial, Ministerio de Trabajo y Inmigración, 3 de mayo.
- CES. (2006): Guía para la implantación de la responsabilidad corporativa en la PYME, Madrid: Club de Excelencia en Sostenibilidad - Madrid Emprende - PricewaterhouseCoopers.
- Congreso de los Diputados. (2006): Aprobación por la Comisión de Trabajo y Asuntos del Informe de la Subcomisión para potenciar y promover la responsabilidad social de las empresas (Libro Blanco de la RSC), Boletín Oficial de las Cortes Generales, Serie D. Núm. 424, 4 de agosto.
- Cortina, Adela. (ed.) (1994): Ética de la empresa. Claves para una nueva cultura empresarial, Madrid: Trotta.
- Díaz, Francisco; Torres, Ignacio T., Parragué, Morales y Farías, Antonio. (2011): Evaluación de prácticas de responsabilidad social corporativa: comparación de las empresas españolas y chilenas, Madrid: Fundación Carolina-CeALCI, Serie Avances de Investigación nº 61, julio.
- Fernández Gago, Roberto. (2006): Administración de la responsabilidad social corporativa, Madrid: Thomson-Paraninfo.
- Forética. (2011): Informe Forética. Evolución de la responsabilidad social de las empresas en España 2011, Madrid: Foro para la evaluación de la gestión ética.
- Foro de Expertos en RSE. (2007): Informe del Foro de Expertos en Responsabilidad Social de las Empresas, Madrid: Foro de Expertos en Responsabilidad Social de las Empresas - Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, julio.
- Fundación Alternativas. (2009): Informe La Responsabilidad Social Corporativa en España 2009. La responsabilidad social corporativa ante la crisis, Madrid: Fundación Alternativas.
- Fundación Alternativas. (2010): Informe La Responsabilidad Social Corporativa en España 2010. La responsabilidad social corporativa y el futuro de la empresa, Madrid: Fundación Alternativas.
- Fundación ÉTNOR. (2007): Observatorio de ética y responsabilidad social de la Comunitat Valenciana, ERSE i06, Valencia: Fundación para la Ética de los Negocios y de las Organizaciones.
- GRI. (2011a): Guía para la elaboración de Memorias de Sostenibilidad, versión 3.1, Ámsterdam: Global Reporting Initiative.
- Howitt, Richard. (2006): Sobre la responsabilidad social en las empresas: una nueva asociación, Comisión de Empleo y Asuntos Sociales, Parlamento Europeo, noviembre (2006/2133(INI)), aprobado por el Parlamento Europeo en marzo de 2007.
- ISF-ApD. (2008): La responsabilidad social corporativa, Serie Informes ISF 3, Madrid: Ingeniería Sin Fronteras Asociación para el Desarrollo.

- IZAITE. (2011): Orientaciones para la utilización de herramientas para la gestión de la RSE, Zamudio (Bizkaia): IZAITE Asociación de Empresas Vascas por la Sostenibilidad, diciembre.
- Morata, Francesc; Vilà, Blanca y Suárez, Carme (eds.) (2010): La Responsabilidad Social de la Empresa a debate: lecciones de la crisis. Una perspectiva europea, Institut Universitari d'Estudis Europeus - Ministerio de Trabajo e Inmigración.
- MTI. (2011): Balance en materia de Responsabilidad Social de las Empresas (RSE) 2008-2011, Madrid: D.G. De la Economía Social, del Trabajo Autónomo y del la Responsabilidad Social de las Empresas, Secretaría de Estado de Empleo, Ministerio de Trabajo e Inmigración, noviembre.